

Szerkesztőség kiadó-
hivatala

Cluj-Kolozs-
városi Pop. (S)

Telefon-
és kiadói
Zs. N. S.

A közírató
szerkesztő
vendégek. Ki-
adunk vissza.

Rador 2361

Rador 2361

1925 február 14 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 37 szám

5685. Sövat 20

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestbe — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

Negyedmillió...

Egy angol lapban érdekes megállapítást közöl az angol misszionáriusok egyik vezetője. A misszionárius pap megállapítja, hogy az utolsó száz év alatt negyedmillió zsidó tért át keresztény hitre. Nem tudjuk, hogy ennek a megállapításnak mekkora a statisztikai értéke, de mindenesetre jellemző tünete annak a nagy változásnak, amely a modern zsidóság történetében az utóbbi évszázad során végbement. Az emancipáció egyet jelentett az asszimilációval, az asszimiláció pedig: a zsidóságból való kiszakadás útját jelölte meg. Ma már ennek a változásnak törvényét hatalmas statisztikai munkák állapítják meg. Különösen a német zsidóság belső vándorlását dolgozták fel kiváló tudósok s olyan megállapításokra jutottak, melyek ezt a problémát közel hozzák a napi életek eseményeihez. Ma már klasszikus példa, hogy a szigorúan vallásos életet élő, de mégis asszimilációt hirdető Mendelssohnak már fiai is kikeresztelkedtek s unokái között egyetlen egy zsidó nem volt. A Mendelssohn-korabeli berlini zsidó hitközség tagjainak egyetlen egy ivadéka sem él, ki megmaradt volna ősei hitében; a mai berlini zsidó hitközség tagjainak ősei csak Mendelssohn-kora után lettek berlini lakosok.

Egész bizonyos, hogy ezt a vérvesztéséget, melyet az angol misszionárius negyedmillióra becsül, a zsidóság számbelileg nem érezte meg. Viszont ez a vérvesztéséget mást is jelentett és pedig a modern zsidó kultúra erővesztését, hiszen a kikeresztelkedettek igen gyakran azok sorából kerültek ki, akik a legmagasabb emberi értékeket reprezentálták. Tárnyalagosak és higgadtak kell legyünk akkor, amikor ennek törvényét akarjuk megállapítani. A törvény pedig az, hogy az emancipáció révén a gettó zártágából kikerült zsidóságot az a vallásos tradíció, melyből hiányozna a nemzeti gondolat tudatos, modern szemléi igenlése, a zsidóságban megtartani nem tudja. A nagyapák még benn élnek a tradíciók zárt és életet körülhatároló szellemében, az unokák már beilleszkednek egy új társadalmi és kulturális viszonylatba és elvesztik a kapcsolatot a multtal. Szinte évszázadok távolsága van a mai modern zsidó nemzedék és nagyapáink elmúlt, eltűnt nemzedékei között.

A kikeresztelkedés nem az egyedüli ilyen asszimilációs vérvesztése a zsidóságnak. Pontos statisztika állapítja meg, hogy a modern életet élő zsidóság természetes szaporulata alacsonyabb, mint a gazda-népeké, viszont a halandósága sokkal nagyobb. Az a bizonyos, szinte közmondásos nyolc-tíz gyermekes rendszer abban a mértékben jut el az egyikéig, vagy egész a gyermektelenségig, amilyen mértékben a zsidóság eltávolodik tradicionális törvényekkel meghatározott életörától. Egy másik tudományos megállapítás, melynek törvényét itt mi nem kutathatjuk, de amelynek valóságát egy precizen feldolgozott hamburgi statisztika igazolja: az, hogy a vegyes házasságok többnyire nem jutnak el a harmadik generációig, mert az unokákkal már kipszultul a család. Mi az oka ennek: bizonyára tudósok meg tudnák állapítani, de minket csak a jelenség érdekel.

Az asszimiláció problémája tehát tudományosan is a zsidóság megmaradásának kérdése. Az az asszimiláció, amely kivételtét a zsidóságot a maga faji, nemzeti jellegéből és mint vallási egységet úgy ismeri el, hogy magát a vallást kifordítja a szigorúan tradicionális jellegéből és hozzáidomítja a mai idők kényelméhez, szabadságához: ténylegesen erjesztője, elősegítője lesz annak a bomlási processusnak, amelynek csak egyik statisztikai adata ez a negyedmillió kikeresztelkedett. De hiszen ez természetes is. A zsidó vallást nem lehet a maga nemzeti jellegétől elvonatkoztatni és minden

olyan kísérlet, mely ezt akarja megmagyarázni, egyformán fordul a zsidó vallás és a zsidó nemzeti összetartozás gondolata ellen. A vallásnak azok a szolgálói, kik ezt a nemzeti összetartozást támadják meg, a vallási jellegéből is kiforgatják a zsidóságot, bármilyen enyhe mértékkel is állapítjuk meg a vallási törvények szigorúságának határát.

All azonban az a tétel, hogy a modern élet-körülmények gyakran szembehelyezkednek a zsidó vallásos-tradicionális étellel. És így ha a

„modern“ zsidó e kettő között választani akar, gyakran megtörténik az, hogy választása a vallás ellen esik. A vallás ellen, melynek mélyseges nemzeti szellemét nem ismeri és amely előtte idegen.

Mert ha nem idegen, ha e nemzeti szellem hatja át, ha átérzi az összetartozás világnézeti egységét: úgy megmarad zsidónak és gyakran a *puszta nemzeti gondolat* az, amely alátámasztja, újjáéleszti teljessé teszi a vallási érzést is. (sz. b.)

Ujra fellángolt az egyetemi mozgalom Megalakult az országos diák szövetség. A szövetség pontokba foglalt követeléseit A kormány utolsó szava a diákmozgalomban

(Cluj-Kolozsvár, febr. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adtunk már arról, hogy az egyetemi diákmozgalom a legszélsebb mértékben kiélesedett és az általános diáksztrájk kimondása a legrovidebb idő, talán csak órák kérdése. A helyzet kiélesedését az idézte elő, hogy az egyetemi diákság memorandummal fordult Anghelcsu miniszterhez, aki azonban a válaszadás elől kitért és nem volt hajlandó a diákság vezetőit fogadni.

A helyzetet minden irányban pesszimiztikusan itélik meg. Amig egyrészt a diákság teljes élcséggel fordult Anghelcsu ellen, addig a radikális lapok megállapítják, hogy a közoktatásügyi miniszter teljesen passzíven viselkedik, aminek feltűnő bizonyítéka, hogy bár két hét előtt befejezték a Cuza professor elleni vizsgálatot és Anghelcsu miniszter a bizottság felterjesztését, — amely Cuza feltétlen bűnösségét állapítja meg az antiszemita mozgalom szításában, — megkapta, ennek dacára semmiféle lépés nem történt ebben az irányban. Ezt azzal a szoros baráti viszonytal magyarázzák meg, mely Anghelcsut — Cuzához fűzi.

A mozgalom kiújulásának jellegét súlyosítja az is, hogy a különböző egyetemek kiküldöttei megalakították „A román diákok országos szövetségét“, amely egységesen lépett fel és memorandumának teljesítését követelte.

A memorandumban a diákság a következőket kérte: A hullakérdésnek végleges rendezését a minisztérium által kiadott rendelet szerinti. Az összes kiadott fegyelmi büntetések visszavonását. Az összes egyetemi körök és diákszervezetek elismerését. A memorandum kihangsúlyozza, hogy a diákság „nemzeti harcát“ tovább folytatja és ragaszkodik a numerusz clausushoz.

Ezt a memorandumot, amely ezenkívül még más, a diákság belső életét érintő kérdést is tartalmaz, Anghelcsu miniszternek nyújtották át, aki azonban a válaszadás elől kitért, illetve mára ígérte, hogy a diákság kiküldötteit kihallgatáson fogadja. Amint a „Cuvantul“ című bukaresti lap értesül, a diákság most már egyáltalán nem hajlandó Anghelcsu elé menni és az általános sztrájk kimondása bizonyosságnak tekinthető. A diákság vezetői kijelentették, hogy három-négy napon belül egyetlen egyetemnek se lesz egyetlen hallgatója és megvannak győződve róla, hogy teljes sikerrel fog járni a mozgalmuk. El vannak szánva, hogy amennyiben a diákságnak egyes rétegei a sztrájkoló többség ellen foglalnának állást, úgy erőszakkal fogják megakadályozni, hogy a kurzusokon résztvegyenek.

Az egyetemi hatóságokat természetesen élénken foglalkoztatja az általános sztrájk kérdése és el vannak készülve a legszigorubb rendszabályozásra. Viszont a hatóságok részéről minden intézkedés megtörtént arra, hogy esetleges rendezavarásoknak, akár fegyveres erővel, elejét vegyék.

Jellemző a helyzetre, hogy a bukaresti egyetemet csendőrség szállta meg, a környéken

az egyetemek körül állandóan őrszolgálatok cirkálnak, Reiner professor és Toma Jonescu professor lakását csendőrség őrzi és ha valaki a két professzort meg akarja látogatni, előbb megmotozzák. Toma Jonescu professor különben a sztrájkjal kapcsolatosan a következő nyilatkozatot tette:

— Amennyiben a diákság kimondja sztrájkot, úgy bezárjuk az egyetemet. El vagyunk határozva, hogy az egyetem rendbontói ellen azonnal eljárunk. Így az orvostanhallgatók egyesületét véglegesen feloszlattuk és egy új bizottság alakulását csak a szabályzat előírásai szerint engedjük meg. Danulescu és Rossu hallgatókat valamennyi egyetemről kizártuk és semmiféle esetben se fogjuk őket visszafogadni. Epp ma kezdődik meg az eljárást azok ellen, akik Reiner professor elbocsátását kérték. Ezek ellen bűnösségük mértéke szerint fogunk eljárni. Nem tűrhetjük ugyanis el, hogy diákszervezetek alakuljanak. Egy iskolai szovjet alakulása a professor ellen általános egyetemi anarkiára vezetne és ilyen akciót én nem támogathatok.

Jasiban az új folyamán a diákok plakátokat ragasztottak ki, amelyekben megint a zsidó hullakérdéssel foglalkoznak. A jasi törvényszék ma kezdte meg azoknak a diákoknak fellélességrevonását, akik megfenyegették Slatianu egyetemi igazgatót és több egyetemi tanárt. Itéletet még nem hoztak.

(Bucuresti-Bukarest, február 13. A diákok küldöttsége ma délben megjelent Anghelcsu miniszternél. A küldöttséget a miniszter titkára fogadta és közölte velük, hogy Anghelcsu miniszter nem fogadja őket kihallgatáson, mert nem hajlandó szóba állni nem létező és nem elismert szervezet képviselőivel. Közölte továbbá, hogy a miniszter tudomásul vette a diákok memorandumát, amely azonban a legnagyobb felháborodással töltötte el, mert ez a diákság nevében elkészített memorandum egyes professzorokra súlyos sértéseket tartalmaz. A miniszter titkára ezután Anghelcsu miniszter megbízásából kijelentette, hogy ez a kormány utolsó szava a diákmozgalomban.

A diákok képviselői ma este értekezletre gyűlnek össze, amelyen a miniszter válasza következtében előállott helyzetet fogják megvitatni és a sztrájk ügyében fognak határozni. Bukaresti körökben biztosra veszik, hogy a diákok többsége a sztrájk ellen fog szavazni.

A késő esti órákban jelentik, hogy az orvostanhallgatók megkezdték a sztrájkot.

A csehszlovák kormány megoldja a kenyérdrágaságot

Prága, február 13. A drágasági tüntetések és a parlamentben lezajlott botrányok eredményeként a kormány elhatározta, hogy hatalmas liszt- és gabonakészleteket halmoztat föl, amelylyel ellensúlyozni lehetne a mai drágaságot és szabályozni lehet az árakat. Egyelőre ezer vaggon lisztet neveztek be, ami máris kedvezően hatott az árakra.

Rador 2361
Uj Kelet
kon
bbi
ek:
szeseik 45
25
18
25
25
30
15
22
nemesek 25
15
80
75
15
80
140
50
lyben 15
8
engedmény.
Keletben!
Rador
maláta barna
svár

Egy óra az agyonszanált budapesti tőzsdén

(Budapest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tizenegy óra lesz tíz perc múlva, valamikor ebben az időben autók, fogatok hosszú sora kigyózott a tőzsdeépület előtt. Egymásután érkeztek a konjunktúra hősei és a régi millomosok. A benzinfűstön, az automobiltilók zúgásán, a lovak nyerítésén keresztül zúgott a tőzsdeterem vad zaja. Most esend van. A tavaszi tél beragyogja a Szabadság-teret, de senki sem álldogál a tőzsde előtt. Eltűntek az örökké vitatkozó csoportok. Néha-néha egy-két ember siet fel a monumentális lépcsőskön. Oldalt sem állnak már autók, egyetlen egy fogatot sem látunk a gazdájára várni, nagynéha egy konfliktus dög a tőzsde épülete elé.

Főnt az előcsarnokban legjobban lepi meg az érkezőt, aki már hónapok óta nem járt a tőzsdén, hogy a szolgálak, ruhatárosok, futárok és terembiztosok mind-mind sapkát viselnek. A sapka fekete, olyan, mint valamikor békében a tisztek szaloncsákója volt. Ezüst betűkkel van rá írva: Tőzsde. Tizenegy óra. Megnyitják a hivatalos forgalmat, de a zaj alig erősödik, a régi extázisnak nyoma sincs. A kupolacsarnokban, ahonnan a hónapjaiban odahelyezett piacokat újból visszatették a nagyterembe, üresen ásitoznak a ruhatárok. Mint régebben, a hozs előtt, az összes piacok most megint a nagy értéktűzletteremben vannak összezúfolva, mert bár hat titkári emelvény fölött folyik üzletkötés, azért bőven akad hely.

Az egetverő hisztériás lármát csendes, monoton mormogás váltja fel. Az emberek nem rohannak, nyugodtan sétálnak vagy álldogálnak, nem tülekednek, nem tapossák le egymást. Az egész fiatalok, a konjunktúra vasaltnadrágos, parfümös hősei eltűntek a tőzsdeterem parkettjéről. Fiatalemberekkel inkább a bankok boxjaiban találkozunk. Csak azok maradtak hűek a tőzsdéhez, akik valamilyen banknál vagy pedig nagyobb magánbankár cégnél tudtak elhelyezkedni. Kűn a piacokon pedig újból az öregek uralkodnak. Fáradt, öreg urak ordítják rekedtre hangjukat, hogy egy-egy kötésen tudhassanak. Néhány öt-tíz perc is eltelik, amikor egy üzlet létrejön. Száz és százötven koronák miatt negyedórán is képesek alkudozni.

Nincs harc, megszüntek a veszekedések. Amióta nincs hozs, egyetlen pofon sem csattan el a Szabadság-téri tőzsdefronton. A tőzsdeteremnél jóval zsúfoltabb a folyosó. Cigaretázó emberek álldogálnak a falhoz támaszkodva. Panaszkodnak. Nincs üzlet... Nem lehet megélni... Megöl a nagy rezsi... Megfojt a sok adó. A büffében is sokan

vannak. Lazacos szendvics, szardíniás kenyér, májaszömlék tömege, a gyümölcshegyek: narancs, banán, alma hiába várnak vásárlóra. Az emberek nagy része egy pohár sört iszik, ez a legolcsóbb és úgy vigasztalódnak, hogy szidják a jelent és visszaemlékeznek a régi szép időkre. A büffé előtti folyosón hosszú sorban tildögélnek az emberek. Aggastyánok, akiket látni sem lehetett a tőzsdén, amikor még a hozs vad vihara zúgott. Most újból előjöttek pihenőhelyükről. Nem kell már attól félniük, hogy elcsúszni a hozs vad szele, hogy agyontiporják őket

Látogatás a lipótmezei tébolydában

Két óra az elmebetegek között. „Azért jöttem ide, mert kint bolondok az emberek.” Okos bolondok és bolond okosok

(Budapest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kellemetlen, széles délutánon érkeztem ki a lipótmezei elmegyógyintézet elé, amely egy hatalmas, beerdősített park közepén áll. Külsőre nem olyan épület, amely a „bolondokháza” jellegét viseli, inkább úgy hat, mint egy hatalmas német szanatórium, melynek tapétás ajtai között nehepzézü betegek szívverését hallgatják ki világhírű professzorok. Az előcsarnokban kellemes meleget terjeszt a központi fűtés, amely megvan az épülettömbnek legkisebb helyiségében is.

Bejelentetem magamat dr. Oláh Gusztáv miniszteri tanácsosnak s egy perc múlva már a hatalmas terem munkaszobájának íróasztala előtt ülök. Szemben ezzel a végtelenül kedves és finom öreg tudóssal, európai híru pszichiáterrel, akinek a szava meleg és lebilincselő — úgy érzem, hogy direkt orvosnak, még pedig elmeorvosnak született. Az igazgató dr. Makkay Endre inspekción főorvoshoz kалуozol, aki lekötelező udvariassággal és előzékenységgel vezet végig az intézetben.

Rémesek ezek az embernyékok, akik a széles folyosókon imbolyognak végig. Szemükben vad tűz, vagy lemondó nyugos kacaj imbolyog. Testüket úgy huzzák magukkal, mintha nem is hozzájuk tartozna. Mindegyiknek más-más a fantazmagóriája. Az első például, akibe beleitkőzöm, erős, jól táplált ur, akinek fején papircsákó van. Napoleon-pózbá vágja magát és rémesen ordít: „Puszitűzjátok előlem csűrhe népség, ha császárrotok vonul el előttetek!” Egy másik karonfog és titokzatosan az aklakmelyedésbe von: „En azért jöttem csak ide, mert kinn a világban rosszak és bolondok az emberek” mondja megvetéssel... „Itt legalább nem tildöznek...” Szegény nem is tudja, milyen igazat mond.

a tolongó tömegben.

A legzsúfoltabb a középső kupola alatti szuterén-társalgó, ez a diszes bőrfotelekkel övezett, félhomályos terem, ahol a hozs ideje alatt soha egy embert nem lehetett látni. Kinek volt kedve elrejtőzni a tőzsde zaja elől? A gabonatőzsde termében nincs sok változás. Itt a tőzsdei hozs sem tudta megváltoztatni a mindennapos szokásokat. Aki mindennapos vendég volt a hozs napjaiban a tőzsdén, az most úgy érzi magát, mint egy kihalt tűzhányóhegy aljában.

Egy nagyon kövér nő így szólal meg: „Három év óta zongorázik valaki a gyomromban és az orvosok nem akarják kioperálni.” Egy szegény ifju magába görnyedten ül, olyan, mint a halál... Azt mondják, hogy már négy év óta egy szót sem szolt, nem akar enni, mesterségesen táplálják. Egy öreg ur — kedves, rendez, pedáns, a légynek sem vét, azt mondja, hogy már császár is volt, de mert utálja a Habsburg-dinastiát, önként lemondott trónjáról. Látva, hogy közbe-közbe jegyezgetek, rájön, hogy újságíró vagyok s lelkemre köti, hogy okvetlenül írjam meg, hogy ő önként mondott le a trónról, mert alkalma volt belenézni a titkos levéltárba, ahol sok disznóságot látott. Különböző elméje teljében jogakadémiai tanár volt. Majd a luetikus és paralitikus betegek közül, akiket még a laikus ember is megdöbbenve ismerte fel, ordítja egy felém: „Maga is azok közé tartozik, akik segítettek abban, hogy szószekemet elvegyék. A talmud szentégerre esküszöm, hogy el fog ez a világ pusztulni... Mint a sülyedő hajón a patkányok fogtok összefutni, ha eljön a nagy Isten, aki pozdorjává tesz benneteket, bitang emberiség!” Vallási örült... gyógyíthatatlan. Majd egy feltűnően szép fiatal lány, összeborzolt hajjal, egy ingben állva szólal meg: Tizenhat völgegyem közül 14 meghalt és 2 megbolondult — mondja rémes nevetéssel.

Tovább mentünk. Az idegennek már a kapuban feltűnik az a páratlan tisztaság, ami az egész intézetben uralkodik. Ennek a tisztaságnak és pendantiának egy külön fejezetet kellene szentelni. A semmeringi Grand Hotel hallja, vagy valamelyik lakosztálya sem olyan tiszta, nem olyan fényes, mint ezek a hosszú, széles folyosók, tükörfényesre kefél padlójukkal, kifogástalan tiszta butorukkal és ágyneműikkel.

álomvilágában élő alakjait életre ébreszti és mestergerendás hajlékok sok fura figuráit kivonzolja a napfényre, hogy a tákolt deszkákról visszatekintsen a tükörkép, az ember. Valakinek jönnie kellett: egy hőbortos zseninek, egy kacagószerű szomorú zsidó bajazzónak, egy fáradhatatlan és nem esüggendő profétálónak, hogy rongyait fejedelmi paláttal cserélhesse fel a zsidó költészet.

És jött Goldfaden.

II.

A Blaha Lujza-színház, amelynek színpadán olykor helyet kap a zsidó költészet (ez a színház mutatta be Morris Rosenfeld drámatizált költeményét: a *Kivándorlókat*, melyet hivatott poeta: Emőd Tamás alkalmazott színre) új átdolgozásban, új rendezésben és új felfogásban most mutatta be a melabus bibliai operát, a Szulamitot. A Szulamitnak budapesti színházban már van múltja. Közel három évtizeddel ezelőtt a megboldogult Kövessy Albert, színházdirektor és szerző régi, elavult kéziratban akadt a zsidó daljáték nyomára. A kéziratot Donáth Edétől kapta, aki akkor az óbudai színház karmestere volt. Kövessynek megtetszett a drámai erőteljű játék, annak egészen különös levegője, a szinte vallásos áhitat, mely átfutotta, a bibliai kor eleven megjelenése és a zenialitásnak sok elsőt szikrája. Vállalkozott rá, hogy a kéziratból (jiddis-zsargon irás volt) a darabot átdolgozza modern színpadra. Donáth Ede, — egy álmódó muzsikus lélek, zsidó temperamentum és zsidó szívű művész — válogatja össze a zenét, kotta-papírra vetette az ifjusága emlékeiből felszűrődő melódiákat, imák kesergő, borus hangját, jiddis színészek primitív dudolását, akik valahol talán már hallották a zsargon-opera szólamait, talán borus pénteki esteken a gyertyák lángjainál. A régi kézirat mellett nem voltak hangjegyek, kották, az az ismeretlen szerző, aki alkotta, nem is értett a hangjegyek jegyzéséhez, annak csak hegedűje

volt és fáradt, elrekedő hangja és a dal a bánat és jókedv szordinóján, szélesyosan bugyogott ki belőle. A zenét újra kellett alkotni és ahol hiányoztak a régi motívumok, ott új melódiákat kellett álmodni az ötezer év messzeségéből. Donáth Ede, a kültelki ismeretlen komponista tökéletesé tette, nagy zenekarra hangszerelte a Szulamit búbajos muzsikáját. Két ismeretlen, kopott zsidó művész találkozott Szulamitban.

Igy került a Szulamit az óbudai színház színpadára, ahol páratlan sikerrel sok este át játszották. A színlapon Siklóssy Albert nevé szerepelt, aki a darabot átdolgozta és Davidsohn Emánuel neve, a zeneszerző, Donáth Edéé, aki a maga szerény neve helyett ezt a keleti hangzású nevet választotta. A Szulamit azután az óbudai színházból bekerült a város szívébe: a Magyar-Színházba. A komponista már előbb eladta szerzői jogát örök árn harminc forintért, a színház a szöveget átdolgoztatta, Beöthy László és a korán elhunyt zsidó költő, Makkai Emil irták át a daljátékot, a zenéhez azonban nem nyult a színház. De a zeneszerzőnek, akinek élete egész munkája volt ez a mű, perrel kellett kiverekednie, hogy neve felkerüljön a Magyar Színház színlapjára.

A Szulamitot a Magyar Színház több mint százszor adta, Komáromi Mariska parádészerepe volt, a melabus melódiákat énekelték városzerte, ezt játszotta a kültelki kintorna. Közel három évtizede. És most ismét feltámadt a Szulamit.

III.

A színlap így hirdeti: Szulamit. Daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából irták Beöthy László és Makkai Emil. Zenéjét eredeti héber motívumokból részben összeállította, részben szerzette Donáth Ede.

A Blaha Lujza színház őszinte művészi ambícióval hozta színre a bibliai daljátékot. (Ez a né-

Szulamit

I.

Egy hőbortos és szertelen, örökvidám és koldus-szegény zsidó bohém kőszálta be a mult század utolsó éveiben Galiciát, Bukovinát és Romániát. Nem volt sok podgyásza: egy tarisznyára való teleirt papírlap, egy kopott hegedű és egy gazdag szív, tele muzsikával. Vándorló hegedűs volt, rögtönző poeta, dalköltő, énekes, komédiacsínáló és komédiás. Egy rongyos kis zsidó, aki az ó-héber és az orosz-zsargonon kívül csak a lengyel paraszt nyelvet ismerte, de molliéri és shakespearei romantikával a művészet hajlékává szentelte zsidó falucskák szénaszagu pítvarait és a városok pálinkát gözlgő csapszékeit. Akkor még a szőke galíciai síkságokon, a barnahátu bukovinai hegyeken és a moldvai havasok között szétszórt zsidóknak nem volt se színjátéka, se játékmestere, se játékcínálója. A költészet az örök Biblia, a játék a vidám purimi komédia és a dal a komor és fenséges, boltívek alá temetett zsoltár. A régi dalok fájdalmas melódiáit zsidó szívek rejtekei őrzik és ha jajok gazdagon aratnak és messiási remények vígságot fakasztanak, új dalok születnek, szerzőjük az isteni ihlet, hangszerelőjük a nép ajka és forrásuk a nép szíve. Könny és kacagás öltözik zenébe, csobog a kutból, mely egy nép szomjuzó lelke.

Jönnie kellett valakinek, aki magába tudja szívni a sokhuru dalokat és zsenijének hárfáján le tudja pengetni, hogy a pítvart és a csapszéket megtöltse a költészet tiszta hangjaival, templomos áhitattal, hittel, bizalommal és az élet tiszta derűjével. Jönnie kellett valakinek, aki a gettó nagy elmaradottságában Thália kordéjét vonja és a művészetben belül azt a sajátosat adja, ami a népé, belőle fakadt és hozzá tér vissza. Valakinek jönnie kellett, aki a vigasz muzsikáját játsza, aki enyhén gunyolni tud és egész szívvel szeretni. Aki a Biblia

A széles, világo virágok között kő mind, mind foglal kézimunkázik. És m Olyan szépek és ol daltos, hogy elme dukálni. Van olyan ran néz maga elé, va oldalán vannak a l és színháztermek. A 20-an ülnek csende kézimunkázik. A zo ül, nagy, kerek p pünk szentimentális dr. megkéri, hogy kérést, bár pírulva, címe: „Szeretlek... bús bécsi valcerhe kiált, hogy ezt a nitványaim, amik megünk — azt h olyan fényes a pad szerű és tiszta kis Egy hosszú, elegáns Fehér haja van, napokat látott. Izg vosnak, hogy a tör mert ha nem hozza is mind vasra kerü dühöngők között v vost, hogy teljesít őt meg. „Vigyenek dogtalan, és azután román allampolgár Majd hirtelen moza azt hiszem, megny ugrik és artikulála hogy operálják m forog. Nehéz szívű A férfiosztályon a nőknél.

A padló nincse dobott cigarettavég örült még szánalm Míg az utóbbiak n gők) foglalkoznak villogó szemekkel esett, letárgikus pő nak. Láttam olyan nak, kik sakkozna doznak az erre ki betegeknek, sajnos gyógyítható. Meg kis öregről, lehetett jal, aki mikor be dezte a doktort, h mányozni? S miko mint egy megsért de nem mulasztot

hány sor, nem szin ha tetés, refleksiók, e zsidó művész rehab a darabot rendezte, tot, meg tudta terem ban is a biblikus l és mégse tulzó tónu A modern rendezés, felfogást se vette át.

A régi szöveget megtoldotta figurák kiegészítették zsidó kekből vett motívum klasszikus táncbetéte meg nagyobb bibli mikus táncok alafest játékot, amelyről els operettszerűsége telj teljes komolysággal

A díszletek stílus és Lilien palesztinai István tökéletes inv szerelmi játék, műve

A Blaha Lujza-s elragadtatásban tap tudja, hogy a rap zsongó hangulat mő kopott, elfelejtett zs csen a színlapon, p dalmás estéknek a h és csapszékkel bolond zsidó, aki gyorsan vite és a koldustari Az ismeretlen, n

A széles, világos folyosón az ablak mellett virágok között könnyed női betegek ülnek, mind, mind foglalkozik valamivel, legtöbbje kézimunkázik. És milyen kézimunkát csinálnak! Olyan szépek és olyan művésziek, szinte csodálatos, hogy elmebetegek ilyent tudnak produkálni. Van olyan, aki olvas, egy pár komoran néz maga elé, vagy alszik. A folyosó másik oldalán vannak a háló, ebédlő, társalgó, mozi és színháztermek. A szalonban körülbelül 15—20-an ülnek esendően. Ezeknek is a legtöbbje kézimunkázik. A zongoránál egy idősebb néni ült, nagy, kerek pápaszemmel és amikor belépünk szentimentális akordokkal kezd. Makkay dr. megkéri, hogy játszon valamit nekünk. A kérést, bár pirulva, de azonnal teljesíti. A kotta címe: „Szeretek...” nagyon hasonlít egy édes, bús bécsi valcerhez. Távózóban még utánunk kiált, hogy ezt a dalt még akkor szerezte tanítványainak, amikor tanítónő volt. Tovább megyünk — azt hiszem egy bálteremben járok, olyan fényes a padló. Majd a csodálatosan egyszerű és tiszta kis külön szobák következnek. Egy hosszú, elegáns alakú hölgy szalad utánunk. Fehér haja van. Látszik hogy valamikor jobb napokat látott. Izgatottan magyarázza a főorvosnak, hogy a törvényszéket hozzák ide neki, mert ha nem hozzák, akkor ő megy oda „s ti is mind vasra kerültek”. Egy másik, ez már a dühöngők között van, erővesen utasítja az orvost, hogy teljesítse a kötelezettségét és operálja őt meg. „Vigyenek a mitőbe, rikoltja a bolodogtalan, és azután engedjenek haza, mert én román állampolgár vagyok és Lugoson várnak”. Majd hirtelen mozdulatlan leül a székre és már azt hiszem, megnyugszik, amikor egyszerre felugrik és artikulátlan hangon követeli újból, hogy operálják meg. Közben szeme véresen forog. Nehéz szívvel távozom.

A férfisztályon nincs olyan tisztaság, mint a nőknél.

A padló nincsen kefével, sőt már itt-ott eldobott cigarettavégék hanykolódnak. A férfiorvult még szánalmasabb látvány, mint a női. Mig az utóbbiak mindig (ha csak nem dühöngők) foglalkoznak valamivel, addig a férfiak villogó szemekkel járnak fel-alá, vagy kétségbeesett, letárgikus pózokban fekszenek, forgolódnak. Láttam olyanokat, akik kártyáztak, vannak, kik sakkoznak, dominóznak, vagy billiárdoznak az erre kijelölt teremben. Ezeknek a betegeknek, sajnos, csak tíz-tizenöt százaléka gyógyítható. Meg kell még emlékezniem egy kis öregre, lehetett vagy 70 éves, hófehér hajjal, aki mikor bejöttünk felugrott és megkérdezte a doktort, hogy vajjon öt jött-e tanulmányozni? S mikor a doktor tagadólag intett, mint egy megsértett fejedelem vonult vissza, de nem mulasztott el egy hegyeset köpni...
Tibor Dénes.

Hány sor nem színházi kritika, nem is darabismertetés, refleksiók, emlékezők és egy elhallgatott zsidó művész rehabilitálása. Tihanyi Vilmos, aki a darabot rendezte, még tudta érteni az új feladatot, meg tudta teremteni külsőségeiben és tartalmában is a biblikus hangulatot, nemes stílust, buja és mégse túlzó tónust, legvált és kort tudott adni. A modern rendezés, ami a régitől még az alapfelfogást se vette át, érvényesült.

A régi szöveget Faragó Jenő néhol átsimította, megtoldotta figurákkal és jelenetekkel. A zenét is kiegészítették zsidó népdalokból és templomi énekekből vett motívumokkal. A rendezésben újak a klasszikus táncbetétek, a Dalroze-táncok, melyek még nagyobb bibliai közelségeket hoznak. A ritmikus táncok aláfestésükkel teljesebbé teszik a daljátékokat, amelyről első formájának gyakran kiütő operettszerűsége teljesen lekopott és már értékének teljes komolyságával operá.

A díszletek stílusuk: Alfred Pan, Ezrev Raban és Lilien palesztinai motívumainak nyomán Báthly István tökéletes invencióval tervezte. A bibliai forró szerelmi játékok, művészek kezében teljes.

IV.

A Blaha Lujza-színház halás közönsége, amikor elragadtatásban tapsra csattan össze a tenyere. Nem tudja, hogy a ragyogó lámpafény, a pompa és a zsongó hangulat mögött szerényen húzódik meg egy kopott, elfelejtett zsidó bohém árnyéka. Neve nincsen a színlapon, pedig ő ezeknek a forró és diadalmas estéknek a hőse, Szulamit megalkotója, pajták és csapszékkel bolondozó komédiása. Egy kis rongyos zsidó, aki gyorsan elégett életében a vondorbotot vilte és a koldustarisznyát hordta.

Az ismeretlen, névtelen szerző: Goldfaden. s—s

Miért vesztette el Németország a háborút

Lloyd George nyilatkozata a német államférfiakról

(London, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lloyd George abból az alkalomból, hogy Hull városa díszpolgárává választotta, beszédet tartott, amelyben azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a szövetségesek győzelmében kié a legnagyobb érdem. Az angol államférfiu többek között ezeket mondta:

— Azok az országok, amelyek a legjobb politikusok fölött rendelkeztek, nyerték meg a háborút. A régi állandó hadseregekben a generálisok többet jelentettek a politikusoknál. Az utolsó háborúban azonban, amikor a nemzet volt a hadsereg, amikor mindenki katonának ment, itt a politikusok jutottak érvényre. A politikusok megtanulták, hogyan kell uralkodni a tömegek fölött. Ez volt a mesterségük. Németországnak azonban nem voltak politikusi.

Egy háború legfélelmetesebb fegyvere nem a nehéz ágyú, hanem az a tehetség, amellyel meg lehet erősíteni az emberek szívét. Elképzelte-e valaki, hogy Németország idegen földön kapitulált volna? Mi nem léptük át a Rajnát, nem voltunk a Rajna közelében sem, a szövetségesek egyetlen nehéz ágyuja nem tudott volna belőni német földre, mindazonáltal Németországot feltétel nélküli kapitulációra szorították. Eltörtük a német birodalom hátgerincét. Hihető-e ez, abban az esetben, ha Németországnak egy Clemenceauja, vagy egy Gambettája, vagy Pittje lett volna? Németországnak azonban csak másod és harmadrendű politikusi voltak, akik alkudozni tudtak, jegyzékeket tudtak váltani, de ahhoz, hogy a nép szívéhez beszéljenek, nem értettek.

A Barmat-panama rést ütött a szociáldemokrata párton

Dr. August Müller a demokratákhoz csatlakozik

(Berlin, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Politikai körökben általános feltűnést keltett dr. August Müllernek, a szociáldemokrata párt egy oszlopos tagjának a pártból való kilépése. Müller a kilépést bejelentette levélben, közli, hogy husz éves kora óta, vagyis harminc éve volt tagja a pártnak, de most ki kell válnia, mert a párt ismételt figyelmeztetéseire nem hederített. Többször követelte, hogy kiméltlenül el kell távolítani a pártból mindazokat, akik a Barmat-fivérekkel üzleti összeköttetésben állottak, azonban a párt vezetősége sohasem törődött ezekkel a figyelmeztetésekkel. Ha annak idején eltávolították volna a panamával vádolható tagokat, a párt mindenestre meg lett volna kímélve attól az erkölcsi vereségtől, amelyet most el kell szenvednie.

Dr. August Müller a szociáldemokrata párt egyik kimagasló tagja. Fiatal korában kertészsegéd volt és saját szorgalmából Németország legkiválóbb nemzetgazdásza lett. Ma a berlini egyetem rendes tanára és a szociálpolitika és

szakszervezeti ismeretek terén a legnagyobb nevű tudós. A háború előtt a szakszervezeti mozgalomban vezetőserepet töltött be és már a háború folyamán a birodalmi gazdasági hivatalhoz államtitkárnak nevezte ki a császár. Az első szociáldemokrata volt, aki Németországban még a császárság idejében tagja volt a kormánynak.

Ez volt talán az oka annak is, hogy dr. Müllert, noha annak idején a párt beleegyezésével vállalta az államtitkárságot, nem tekintette tiszta szocialista érzelmű tagnak. Ezt éreztették is vele, mert a köztársaság proklamálása óta már nem játszotta azt a szerepet, amely szellemi képességeinél fogva feltétlenül kijárt volna neki. A szociáldemokrata párt soha nem vette őt a miniszteri jelöléseknél kombinációba, jöllehet ő volt az egyetlen, aki leginkább reprezentálhatta volna a külföldön a német szociáldemokráciát. Dr. August Müller saját párja ellen azonban csak most lépett fel nyilvánosan. Hír szerint a demokrata pártba fog belépni.

Félmillió cinklopás a CFR kolozsvári anyagraktárából

Két kolozsvári bank szerepe

(Cluj-Kolozsvár, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A CFR. ugy látszik kitűnő terepek bizonyul a gonosztevők számára, mert Condescu, Jianu és Varró-Vass után a kolozsvári rendőrség, az üzletvezetés feljelentésére, újabb nagyértékű lopásnak tartóztatta le a tettesét. A lopás a CFR. kolozsvári anyagraktárában történt. A raktár vezetőségének már régtóta feltűnt, hogy a felhalmozott cinkkészletből nap-nap után hiányzik bizonyos mennyiség. A legszükségesebb rendszabályok megtétele után jelentést tettek a kerületi igazgatóságnál. Az igazgatóság elrendelte a házi nyomozást, azonban ez sem vezetett semmi eredményre. Öröklet állítottak fel a raktár körül, de a tolvaj annyira elővigyázatos volt, hogy a legalküismeretesebb utánjárásból sem lehetett elfogni. Közben a cink fogyott, az üzletvezetés erre jelentést tett a kolozsvári rendőrségen.

A rendőrség azonnal bevezette a nyomozást s néhány heti szakadatlan vizsgálat után a tettest egy Porumb nevezetű foglalkozás nélküli egyén személyében, aki a jegyzőkönyv felvétele alkalmával bevallotta a lopást s egyben felvilágosítást adott a lopott cinkmennyiség nagyságáról és hollétéről. Elmondotta, hogy kilencszázötven kilogram cinket lopott, amelyet dr. Meteanu István közvetítésével a kolozsvári Banca Generalanal tett le kézzizálogképen s amelyre százharminkezer lejt vett fel.

A vallomások alapján a CFR üzletvezetősége február huszonkilencedikén rendeletet adott ki, melyben a cinkszállítást minden vonalon letiltotta. Ez a rendelkezés azért történt, hogy a cinket ne lehessen más városba elszállítani, vagyis mint bűnjelét ne lehessen eltüntetni.

A kolozsvári rendőrség megbízottai azonnal érintkezésbe léptek a kölcsönt folyósító Banca Generalalával, azonban itten meglepetésükre arról értesültek, hogy a bank a kézzizálogként letett cinket

átadta a Közhasznú Banknak, amely a bankszabályok értelmében annak felelőse azonnal visszontfolyósította. A cinket azonban már nem lehetett megkapni, mert időközben a Közhasznú Bank, mint olyan tárgyat, amely fölött szabad rendelkezése van, üzletoeljainak megfelelően, más városba irányította. A hatóság nem vonta kétségbe a Közhasznúak jóhiszeműségét, hiszen sejtelve sem volt a cinkmennyiség eredetéről és különben is az egész letét dr. Meteanu István neve alatt állott.

A rendőrség az ügyben már befejezte a vizsgálatot s a lopás aktái mostan Perzescu vizsgálóbírónál vannak, aki a további vizsgálatokat vezeti. Az esetleg elérhető újabb leleplezések érdekében többet nem közölhetünk.

— Ujabb letartóztatások a trebitschi

tömeggyilkosság bűnygyében. Prágából jelentik: A trebitschi tömeggyilkosság ügyében a vizsgálat nagy erővel folyik. Érdekes, hogy a bűnygyben, amelyben lopásért, orgazdaságért és rablásért huszonötven, vagy harmincan vannak belekeverve, hat éven át senki nem tett olyan nyilatkozatot, amelyből valahogyan ki lehetett volna deríteni azt, hogy az eltűntek büntény áldozatai lettek. Dvoracekról különben kiderült, hogy már tizenhét évvel ezelőtt eltette láb alól Vanacsek munkást és feleségét. Az eddig letartóztatottakon kívül az ügyészség elfogató parancsot adott ki Kunecz József cipész, továbbá Masek Tamás mészáros, Ujzik Lipót asztalos, Dvoracek József palafedő és Dokupil Károly ellen. A rendőrség most az után kutat, vajjon a gyilkosok az áldozatok husát valóban megfüstölték és eladták-e?

ában

t bolondok az

Egy szóval meg: „Há-
aki a gyomromban
k kioperálni.” Egy
edten ül, olyan, mint
hogy már négy év
nem akar enni, mes-
őreg ur — kedves,
sem vét, azt mondja,
de mert utálja a
at lemondott trónjá-
be jegyeztetek, rájön,
elkemre köti, hogy
y ő önként mondott
na volt belézní a
ok disznóságot látott,
jogakadémiai tanár
paralitikus betegek
s ember is megdöb-
egy felém: „Maga
k segítettek abban,
k. A talmud szentség
ez a világ pusz-
hajón a patkányok
őn a nagy Isten, aki
bitang emberiség!”
hatatlan. Majd egy
összeborzolt hajjal,
eg: Tizenhat völge-
s 2 megbolondult —

idegennek már a ka-
lan tisztaság, ami az
Ennek a tisztaságnak
ilon fejezetet kellene
Grand Hotel hallja,
ya sem olyan tiszta,
ezek a hosszú, széles
éfélt padlójukkal, ki-
al és ágyneműikkel.

ja és a dal a bánat
évesen bugyogott ki
alkotni és ahol hi-
tt új melódiákat kellett
ségéből. Donáth Edé,
ista tökéletessé tette,
a Szulamit bűbájos mu-
ott zsidó művész talál-

óbudai színház szin-
sok estén át játszott
Albert neve szerepelt.
Davidsohn Emánuel
Edé, aki a maga sze-
i hangzása nevet vá-
az óbudai színházból
Magyar-Színházba. A
szerzői jogát örök áron
szöveget átdolgoztatta,
elhunyt zsidó költő,
tétok, a zenéhez azon-
ez a zeneszerzőnek, aki-
ez a mű, perrel kel-
felkerüljön a Magyar

Színház több mint
ariska parádészerepe
kelték városzerte, ezt
Közél három évtizede
szulamit.

si: Szulamit.

Kövessy Albert
László és Makkai
éber motívumokból
zben szerzette Do-

szinte művészi ambí-
taljátékok. (Ez a né-

A németországi cseka-pör második napja

Neuman fővádlott védőbeszéde a kommunista párt taktikája mellett

(Leipzig, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kommunista összeesküvés perében ma megkezdődött a tárgyalás. Az államügyész tizenhat kommunista ellen emelt vádat és pedig gyilkosság kísérlete, felbujtás és lázítás címén. A bírósági tanács elnöki székében Rietner ül, aki egyébként tanuja is a pernek, azonban kijelentette, hogy a tanúzásra szóló idézést nem veszi tudomásul.

Efőlött hosszabb vita kezdődött és a védelem végül bírósági határozatot kért arról, vajjon az elnököt be lehet-e idézni tanúként. Együttal azonban arra kérte a bírói tanácsot, hogy az elnök e kérdés felől való határozathozatalnál ne legyen jelen. Rövid tanácskozás után a bíróság úgy határozott, hogy Rietner elnök nem tartozik tanuskodni.

Nagy érdeklődés közepette hallgatták ki a fővádlottat, Neumann betűszedőt, aki ellen az a vád, hogy Rausch fodrászt meggyilkolta.

— Mindenekelőtt — kezdte a vádlott — engedje meg a bíróság, hogy ismertessem a németországi kommunista párt aktuális feladatait és törekvését, mert csak ennek ismeretében lehet megérteni azokat a lelki motívumokat, amelyek bennünket erőszakos cselekedetekre bírnak.

Elnök: Egészen fölösleges kifejteni itt egy párt programját. Önök az államrendszer felborítására törekedtek és pedig gyilkosságok útján,

holott az alkotmány megváltoztatása parlamenti úton is elérhető lett volna. Legjobb lenne, ha Ön azonnal rátérne a tárgyra.

Neumann vádlott azonban továbbra is ismerteti a párt munkáját és németországi programját, úgy, hogy kétszer is félbe kellett őt szakítania az elnöknek.

A vádlott: Azt hiszem, az általam előadottakból megfelelő háttérrel adtam előadásomnak. Most már megkezdhetem a vád tárgyát képező gyanuk előzményeit.

— Amikor a szász kormányban, 1923 szeptemberében, három kommunista ült, a moszkvai végrehajtó-bizottság több bizalmi emberét delegálta a német kommunisták felkelő szervezetebe. Az első terv az volt, hogy a kommunista miniszterek a szászországi országgyűlésen proklamációt fognak felolvasni a parlamenti csódról. Ki fogják fejteni benne, hogy a parlamenti képviselő nem tudja a nép széles rétegeinek érdekeit megvédeni, egészen új rendszerre van szükség, kisebb érdekcsoportok önálló adminisztrációjára, szükség van a gyári üzemek, a bányák és a nagy földbirtokok szocializálására. E kiáltvány felolvasása után a kommunista felkelő szervezetek akcióba lépének, proklamálnák a polgárháborút és nekiindulnának a hatalomnak esetleg erőszak árán való átvételére.

A tárgyalást a délután folyamán folytatták.

Az amerikai zsidóság nagy szerepe az ujjáépítésben

— Egy Kolozsvárról Newyorkba került cionista-orvos cikke az Uj Kelet számára —

A Kolozsvárról nemrégiben Newyorkba került dr. Czodik János orvos alábbi cikkben számol be az Uj Kelet olvasóinak az amerikai zsidó ujjáépítő munkáról. Tudjuk, hogy e munka tulcsulya az Unió zsidóinak áldozatkésztségére helyeződik és azért minden nagyobb, a tengeren túlról jövő zsidó mozzanat általános érdeklődésre számíthat.

(Newyork, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A zsidóságért folyó mozgalomban az első nagy nyilvános összejövetel a Keren Hajesszód-konferencia volt, melyet jórészt én magam is látam és meghallgattam. A konferencia külségeiben is imponáló volt. Newyork egyik legelőkelőbb szállodájában, a Hotel Astorban tartották meg. A termek gyönyörűek, a környezet mondhatnám káprázatos.

A héber egyetem szerepe

A konferencia délelőtt 10 órakor vette kezdetét dr. Untermyer ügyvéd, a Keren Hajesszód elnöke vezetése mellett. Az Unió egyik legtekintélyesebb ügyvédje, akinek itt olyan szerepe van, mint Vázsonyinak volt a régi Magyarországon. A közársasági elnökválasztás előtt az ő lakásán volt a Demokrata Párt (mely megbukott a választáson) nagy bankettje. Nem cionista, de nagy Pro-palastineser.

Szónokok voltak még: dr. David Yellin, aki héberül beszélt, dr. Chajes (németül). Dr. Chajes minden beszédjében kihangsúlyozza a jeruzsálemi héber egyetem felépítésének sürgősségét. Ezt a kérdést soha annyira meg nem értettem, mint amióta Chajest halottam. Azt mondja Chajes, hogy a jelenlegi cionista vezérek már szürke hajuk és nem látja a „Nachwuchs“-ot. A jeruzsálemi egyetem fog vezéreket nevelni.

Hogyan adakozunk?

Az Amerikaiak szónoka Untermyer, Strauss és Marshall voltak. Nathan Strauss, az Egyesült-Államok egykori konstantinápolyi követe egy egészen fehér szakállu ur, elegáns és imponáló jelenség. Állandó témája: szidni a gazdag zsidókat, akik nem akarnak pénzt adni. Egy ízben például a következő zsidó példabeszédet használta fel: „Egészségesen adni: arany; betegesen adni: ezüst; halál után adni: réz“. És a mi gazdag zsidóink — fűzi hozzá N. Strauss — még rezet sem adnak. Louis Marshall, a triumvirátus harmadik tagja, nagyon temperamentumos ember, aki magávalragadó szónoki készséggel rendelkezik. Beszédjének főpontja annak a kijelentése volt, hogy megalkult a Palestine Economic Company 3,000.000

dollárral. Ez az intézmény Ruppín kezdeményezésére jött létre, a Keren Hajesszóddal — bár magánvállalat — szorosán együtt fog működni és a jövő palesztinai-munkában óriási szerepe lesz. Marshall a Jewish Agency elé nagy bizakodással néz, mert — mint mondta — Weizmann akarja amit Weizmann akar, ez sikerül is.

L. Marshall beszéde előtt egy palesztinai filmet mutattak be. A hatás, amelyet a film kiváltott, óriási volt. Mi, egynéhány 8—10 ardélyi egyszerre kiáltottunk fel, amidőn a megérkező chauucok közt felismertük a volt kolozsvári Zeelenfreund bácsit.

Schomarja Lewin beszéde

Louis Marshall nagyhatású beszédével a délelőtti ugynevezett luncheon véget ért úgy délután 4 óra körül. Ezután a délutáni plenáris ülés következett, mely a jövő év munkájára vonatkozó rezolúciókat hozta meg. A Keren Hajesszód-direktórium a jövő évben duplájára akarja emelni az ideai eredményt. A plenáris ülés kiemelkedő eredménye dr. Schomarja Lewin beszéde volt.

Mindenkit magával ragadó ékesszólással tárja az ember szeme elé a nagy, dicső zsidó multat és hirdeti a legerősebb meggyőződéssel a zsidó szellem megújulását Erec Jiszraelben, ahol „háromnikus emberek“ fognak élni és ahol a zsidóság még egyszer „új gondolatot“ fog adni az emberiségnek. „Felhőkarcolókat — mondja Lewin — mindenki tud építeni tökével, de „új gondolatot“ kitermelni, arra nincs hivatva minden nép. Egyenesen lenyűgöző, hogy mély gondolatait milyen játszi könnyedséggel fejezi ki, hasonlatai pedig frappirozzák az embert. Ugy játszik az emberi érzések hurjain, ahogy akar. Nagy is a népszerűsége itt, a zsidó tömegek közt.

Lewin felhívta a hallgatóság figyelmét továbbá azokra a nehézségekre, melyeket a Vatikán fog gördíteni a cionista munka elé (ez még a népszövetség római gyűlése előtt volt) és a jeruzsálemi egyetem felépítését sürgette. Lewin beszéde után dr. Nathan Rasnof, a Zsidó Orvosi Komitee elnöke (ez az intézet tartja fenn a jeruzsálemi mikro-biológiai és a biokémiai intézetet) bejelentette, hogy tavaszkor folytatják és be is fejezik az orvosi fakultás felállítására megindított kampagnét. Először egy nagy kórházat akarnak felépíteni, mely később egyetemi klinikává fog átalakulni. Bejelentette továbbá, hogy dr. I. Krimsky 25,000 dollárt adott.

Louis Lipsky és Kish fogadtatása

A következő esemény Louis Lipsky megérkezése és fogadtatása volt. Lipsky tudvaleg a Brandeis-csoport kibuktatása óta az itteni cionista szervezet elnöke és jelenleg a Cionista Világszervezet végrehajtóbizottságának tagja. Huszonöt éve

dolgozik Palesztináért. — Fogadtatása impozáns volt. Mayor Hylan (newyorki polgármester) hajóján Nathan Krauss vezetése alatt nagy küldöttség ment az „Aquitania“ hajón érkező Lipsky elé. Lipsky átszállt az „Aquitaniá“-ról a kis hajóra és ezzel kötött ki. — Nyilvános fogadtatása pár nappal később volt. Üdvözölték Strauss, Morris, Rothenberg (az itteni mozgalom egyik vezetője), Chajes, Lewin, Jellin és Miss Henrietta Szold irónő, a „Hadassa“ elnöke. Lipsky maga külsőleg és beszédje utát itélve, száraz amerikai benyomását kelti. Az amerikai cionisták szeretik. Lewiu azt mondta róla, hogy Lipsky nem nevelése utján jött a cionizmushoz, hanem intuicója vezette oda erre a célra.

A harmadik esemény — amint már fennebb említettem — Col. Kishnek pár nappal ezelőtt való ideérkezése. Colonel Friedrich H. Kish harminchatéves. A békekonferencia alatt tagja volt az angol béke delegációnak és később Párisban az angol követségnek. 1922-ben lépett ki az angol kormány szolgálatából, amidőn Weizmann meghívására a Cionista Világszervezet politikai reprezentánsa lett Erec Jiszraelben.

A Poale Cion szónoka

A tegnap végetért gyűlésnek volt egy illusztris vendége is Berl Locker személyében, aki Berlinből jött és vezértitkára a Poale Cion világszervezetnek. Locker egy alacsony, egészen szláv kinézésű (szőke, kék szemű, nagy bozontos frizurájú), nagyon szimpatikus ember. Az ő közvetlen és temperamentumos módján tanítja, hogy ma talán a világ legnagyobb eseménye Erec Jiszraelben játszódik le, ahol minden nap forradalom van — az új embertípus, a chaluc élete folyton, ahol a munkás nem gépalkatrész, hanem munkája minden fázisát átérzi és átélvezi. Locker bejelentette, hogy a Poale Cion és a Ceire Cion fuzió tárgyalásban vannak. Legnagyobb ellentét ma a nyelvkérdésben van. A Ceire Cionisták úgy a Galuthban, mint Erec Jiszraelben hebraisták, míg a Poale Cionisták Erec Jiszraelben a héber nyelv mellett, a Galuthban pedig a jiddis nyelv mellett szállnak síkra. Ez a gyűlés most végre meghozta a döntést. A Poale Cion engedett, csak amellet van, hogy a héber iskolákban a jiddisnek is helyet engedjenek.

Lloyd 3246

Ingyen!

kap mindenki 1/2 kiló finom

csokoládét

és egy

sorsjegyet

5000 lej 2000
3000 lej 1000

nyereménye s hetséggel, ha a

RENAISSANCE

15 női divatruházban, Cluj 15
Calea Regele Ferdinand 15
szencziósan leszállított árak mellett

2000

lejért vásárol, akár részletekben is
a huzás napjái: Huzás Bukarest-
ben 1925. április 23-án.

Az Uj Kelet az
ság napj
Szerkesztők:
Felelős szerke
Az Uj Kelet c
megjelöl
Előfizetési ár
240 lei, 1

Szombatra
dezzen a léle
Sajnálom, hog

Szombat

5685 Sövat 20
Szdra: Hiro
1925 február 1

részt és soka
hogy a magu
helyét az akk
vezetőember,
volt az ősök
Az emberek
zik az arcuko
kell. Régi ism
országában. L
Deutsch rabbi
hegyis rabbi
van és a reb
fejek között,
az öntözés fán
emberünk sziv
régén készül
de hogyan tel
éven felül va
él a felesége
háza van, uri
a város határ
itt nagy pénz
Dolgoznia kel
Es magát ne
jó erőben van
a felesége. H
nyelemben n
esetleg folyü
ő is. És amik
gatott.

A felesége
A férj lem
nem lehet.

Az asszony
— És ezt

cionizmus igaz
szép szavakat

kerül a sor, v

A férfi eln

látott Palesztin

káposztafejekke

mindent.

Es itt kezd

Az asszony

beleegyezett. I

lakóházukat. I

geket a lábuk

reket fejük fe

előtt kivonuln

villába, szőnye

nincs vízvezeté

léd se, mert a

hozza akar sz

már naponta

sajátkezüleg a

es dolgozik, m

költöznek, el

gába. Bizonyos

ilyesmi. De h

jól esett elmon

magunknak. Es

mennyi akarat

nagy, milyen

szágunk.

— A néme

tartott a dori

at. Berlinből

katasztrófa mé

tek. Eddig 119

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Szombatra való szép história, hogy örvendezzen a lélek és lássa a fának gyümölcsét. Sajnálom, hogy nevetek nem írhatok ki, de kötelez a diszkréción és hiszen a lényegén nem változtat. Itt Kolozsváron.

Szombat
5685 Sövat 20
Szádra: Híro
1925 február 14

Az akkói vasutépítés akciója erősen fölírta az erdélyi zsidó kedélyeket. Sokan vannak, akik ki akarnak menni, új életet kezdeni az új földön, az új városban, zsidó életet zsidók országában, sokan betizedtek már a kötelek

részt és sokan maguk mentek ki Palesztinába, hogy a maguk szemével lássák az épülő város helyét az akkói öbölben. Egyikök, régi cionista vezetőember, lehangoltan érkezett vissza. Kinn volt az ösök földjén és látta az ottani életet. Az emberek boldogok, megelégedettség sugárzik az arcukon, de — mindenkinek dolgoznia kell. Régi ismerősökkel találkozott a zsidók új országában. Látta a Dunától odaszármazott Deutsch rabbi feleségét. Deutsch rabbinak (dehogyis rabbi már) hatalmas konyhakertésze van és a rebbecint ott találta az óriási káposztafejek között, felgyürt ujakkal, meztláb: éppen az öntözés fáradságos munkáját végezte. A mi emberünk szíve elfacsarodott. Hiszen olyan régen készül már ő is ki, az új hazába, — de hogyan tehetné azt meg? Ő maga negyven éven felül van már. Itthon polgári jómódban él a feleségével és két gyermekével. Saját háza van, uri nagy lakással és van egy villája a város határán. Ha pénzé is teszi mindenét: itt nagy pénz, ott kinn jelentéktelen összeg. Dolgoznia kellene neki is, egész családjával. És magát nem is félté, negyvenötéztendő, jó erőben van. A gyerekeknek is jó volna. De a felesége. Hogyan vihetné ki ezt az uri kényelemben növelkedett és élt asszonyt, hogy esetleg fölgyürt ujakkal, meztláb dolgozzon ő is. És amikor hazaérkezett, szomorúan hallgatott.

A felesége kérdezte.

A férj lemondóan válaszolt. Nehéz dolog, nem lehet.

Az asszony röstelkedve fakadt ki:

— És ezt te mondd, a cionista? Hát a cionizmus igazán csak abban merül ki, hogy szép szavakat prédikálunk, de amikor tette kerül a sor, visszariadunk?

A férfi elmondott mindent, őszintén. Mit látott Palesztinában, dolgozó nőket, hatalmas káposztafejeket és meztláb rabbinékat: mindent.

És itt kezdődik az én históriám.

Az asszony addig biztatta az urát, amíg beleegyezett. Eladták kényelemmel berendezett lakóházukat. Eladták a hatalmas perzsaszőnyegeket a lábuk alól és eladták a villanylusztereket fejük fölül. És még a tavasz beállta előtt kivonulnak a város határába, a nyári villába, szőnyegtelen, csupaszfalu szobákba, ahol nincs vízvezeték és nincs villany és nincs eséléd se, mert az asszony dolgozni akar: már itt hozzá akar szokni a palesztinai munkához. És már naponta ki is jár, gyalog és pucolja sajátkezüleg a rozsdás kályhákat és tisztogat és dolgozik, mert nemsokára már onnan is költöznek, el, az új hazába. A munka országába. Bizonyos, hogy másutt is megtörtént már ilyesmi. De hogy a saját szememmel láttam: jól esett elmondani. Hogy eldicsekedjek véle magunknak. És hogy elgondoltassak mindenkit: mennyi akarat, mennyi szent lelkesedés, milyen nagy, milyen boldog ország lesz a mi országunk. (g. j.)

— A német birodalmi gyűlés gyászülést tartott a dorthmundi bányakatasztrófa miatt. Berlinből jelentik: A dorthmundi bányakatasztrófa méretei mára borzalmassá növekedtek. Eddig 119 holttestet hoztak fel a beom-

Feloldották zár alól a Magyar Földgáztársaság gázmezőit

A feloldó rendelkezés kulisszatitkai

(Cluj-Kolozsvár, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdély ipari életének már régen megoldatlan kérdése: a földgáz. A tökéhiány és a vállalkozási kedv teljes hiánya, a kormány indolenciája voltak okai, hogy a földgázat még nem sikerült Erdélyben bevezetni. Másik oka volt ennek, hogy az egész kérdéskomplexum kényszerű függésben volt eddig. És pedig azért, mert a kormány zár alá vette annak idején a külföldi állampolgárok vagyonát, köztük a földgázüzemeket is.

A magyar kormány annak idején másra át nem ruházható állami monopóliumnak minősítette a földgáz kiaknázását és ennek alapján az akkor ismert gázmezőkre 75 évi koncessziót adott a Deutsche Banknak (1915 nov. 26-án). E koncesszió alapján megalakult 27,000,000 aranykorona alapítókével a Magyar Földgáz Részvénytársaság. Az ő koncessziója lett volna, hogy Kolozsváron keresztül Gyulafehérváron át Aradig vezesse a földgázát. A magyar állam 4,000,000 koronával részesedett, amely rész a román államra szállt. Ezenkívül Romániát illette a 25 százalékon felüli tiszta haszon fele is.

Ahoz, hogy Erdélyt elláthassák gázzal, szükséges lett volna egy nagyszabású csőgyár létesítése is, amire a Resita kapott koncessziót. Az állam átengedte volna a Resicának a marosmenti gőzterületek kiaknázását végett, a Resicának viszont kötelessége lett volna 1825-ig üzembe helyezni a gyárat, kiépíteni a vezetéseket és ellátni a környéket gázzal.

lott tárnákból. Tizenkét-tizenegyet bányász hiányzik. Luther kancellár ma megérkezett a szerencsétlenség színhelyére és leszált a tárnákba. A déli óráktól éjjelig a színhelyen megbeszéléseket folytatott. A birodalmi gyűlés ma gyászülést tartott a dorthmundi bányászrendszer-csúszása miatt. A londoni munkáspárt bányász-csoportja részvétárvitát küldött, valamint a szakszervezeti kongresszus is.

— **Felhívás a Lömaan Akkó jegyzőjéhez.** A Lömaan Akkó előkészítőbizottsága a következő felhívást bocsátotta ki: Újlag felhívtnak mindazok, kik befizetéseikkel hátralékban vannak, hogy annak haladéktalanul eleget tegyenek, mert különben az alakuló gyűlésen jegyzéseik nem fognak figyelembe vétetni. A folyó hó 15-én esedékes részlet ugyancsak pontosan fizetendő be a jegyzési ivben foglalt következményekre való tekintettel. A fizetések a Marmorosch, Blank & Co. cluj bankházánál vezetett folyószámlánkra teljesítendőek angol fontban, vagy napi kurzus mellett átszámítva lejben. További jegyzések csakis dunamonkénti 3 font, mint első részbefizetés, továbbá dunamonként fél font, mint a február 15-iki részlet befizetése ellenében fogadtnak el. A befizetések előbbi módon eszközölnökök.

— **Eljegyzés.** Frisch Margitka Oradea Mare és Mandel Hugó Vásárosnamény jegyese. (Mindenkül értesítve helyett.)

— **Házasság.** Lax Friduska Cluj (Kolozsvár) és Friedmann Izidor Satu-Mare (Szatmár), folyó hó 15-ikén tartják esküvőjüket Besztercén, melyre rokonaikat és ismerőseiket ezuton is tisztelettel meghívják.

— **Erdélyi írók vitaestélye a kisebbségi újságíróklubban.** A kolozsvári kisebbségi újságíróklub vezetősége elhatározta, hogy még február hó folyamán nagyszabású irodalmi vitaestélyt rendez a klub helyiségében. A vitaestély nyilvános lesz és a vezetőség Erdély összes íróit meghívta a vitában való részvételre. A vita az erdélyi irodalom legaktuálisabb kérdései körül fog forogni. Az egyes kérdésekhez a legkülönbözőbb világnézetű írók és kritikusok fognak hozzászólni, illetve ismertetni az egyes világnézeti álláspontok eszméi anyagát. A vitaestély iránt nagyarányú érdeklődés nyilvánul meg.

— **Mit akart Haarmann a cinkosát védő levelével?** Hannoverből jelentik: Haarmann levele, amelyben Gransot megvédi, arra indította Grans ügyvédjeit, hogy a per revízióját követeljék. Jogászai körökben biztosra veszik, hogy a Haarmann-perben újrafelvétel lesz. Sokan azonban azt hiszik, hogy Haarmann leveleiben nem volt őszinte és csak azért védi cinkosát, hogy a per újrafelvételével időt nyerjen és nyomorúságos életét még néhány hónappal kihuzza.

A parlament már ratifikálta is a javaslatot, de közben megbukott Averescu és a szenátus már elkésett a szavazással.

A liberális kormány zár alá helyezte a gázmezőket. Ennek következtében a Resica sem volt hajlandó forszírozni a dolgot, amíg a kérdés teljesen el nem dől.

A L. Fg. R. T.-nak, a kormánnyal folytatott tárgyalásai eredménytelenek voltak úgy, hogy végül a törvényszékhez fordult kérésével, hogy oldják föl a zárlatot. Kérését úgy az első, mint a másodfoku bíróságnál elutasították. A társaság azzal érvelt, hogy a kormánynak, a trianoni béke értelmében, nem volt joga zár alá venni a koncessziót. Most került volna a semmitörvény elé az ügy, amely valószínűleg szintén visszautasította volna. De a kormány meglepetésszerűen feloldotta a zárlatot és visszaadta a társaságnak az eredeti koncessziót.

Bizalmas forrásból arról is értesülünk, hogy külföldi pressziók bírták erre rá a kormányt. A feloldás csakis a Magyar Földgáz R. T.-ra vonatkozik, a svájci érdekeltségek például továbbra is zár alatt maradnak. Ugy hírlik, hogy a Társaság hajlandó a kincstárnak sokkal több részesedést biztosítani mint amennyi a magyar állam jogutódjaként megilletné.

Remélhető ilyenformán, hogy végre hozzá fogunk látni ennek a hatalmas energiaforrásnak kiaknázásához, ami az egész román ipari életbe óriási föllendülést eredményezne.

— **Légi forgalom indul London és Newyork között.** Londonból jelentik: Hírlik, hogy néhány hónapon belül megindul a légi személyi közlekedés London és Newyork között, még pedig kormányozható léghajókkal, amelyek acélból készültek, alumíniumburokkal. A léghajó védve lesz tűz és az időjárás viszonyosságai ellen.

— **Lopás a Minerva-nyomdában.** Az elmúlt napokban a Minerva-nyomdávalat igazgatósága jelentést tett a rendőrségben, hogy valaki behatolt a református kollegiumban lévő papirraktárába és onnan nagymennyiségű papírt lopott el. A feljelentés alapján a rendőrség részéről Petrisor komiszár azonnal megkezdte a nyomozást, melynek eredményeképpen a tegnapi este sikerült elfogni a tettest Szabó Ferenc györgyfalvi lakos személyében, aki meg akarta ismételni előbbi betörését. Szabót azonnal a rendőrségre kísérték, ahol bevallotta a lopást s vallomása alapján a rendőrség megállapította, hogy a lopott papír értéke meghaladja a háromezer lejt. Átadták az ügyésznek.

A „Magyarság“ legújabb száma szombaton délben a rendes időben jelenik meg. Az ország-szerte népszerű politikai hetilap telve van érdekes politikai, társadalmi, közgazdasági eseményekkel. Mindvégig élvezetes és változatos tartalmából kiemeljük az alábbi címeket: Köblös kontra Csetri. A kommunisták pikáns nyílt levele a liberális kormányhoz. Pteancu kultuszdiktátor harca az Erzsébet-villáért. Bárdos Jenő Pesten nyomorog és nem térhet vissza Kolozsvárra. Levélcseta Bernády és Szabolcska között. Érdekes megjegyzések az erdélyi irodalmi hitvitá elé stb. A „Magyarság“ kapható az összes árusító helyeken. Egyes szám ára 5 lei.

* **Értesítés.** Dr. Blumenfeld Sándorné és Glancz Szidi Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 42 szám alatt ujonnan berendezett **gyermekdivat-szalont nyitottak**, ahol elsőrendű munkát a legjutányosabban vállalnak.

* **Nagy hideg szél és rossz idő** károsan hatnak a gyöngéd arcúakra. Ha mosdóvizükbe eredeti Mack's-féle **Kaiser Boraxot** keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

* **Purgó** — eredeti dobozban — az egyedüli biztos hashajtó. (1)

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekin-
sajnázza az utat Székely és Réti meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butorterméit,
asztalosok furniurkészleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

KÖZGAZDASÁG

Pénzügyminiszteri rendelet a valuták ki- és behozataláról

Milyen értékcimleteket szabad autorizáció nélkül kivinni az országból!

(Cluj-Kolozsvár, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamarához ma érkezett meg a pénzügyminiszteri rendelet, amely szabályozza az értékcimleteknek Romániából való kivitelét és behozatalát. A pénzügyminiszteri rendelet főbb intézkedéseit alább közöljük:

1. Romániából való kiutazásnál szigorúan tilos kivinni az országból valutákat, csekket, hitelleveket, részvényeket, kötelevényeket, járadékcimleteket és bármilyen értékcimleteket, az esetben ha az utas kiutazásakor nem mutatja be a pénzügyminisztérium illetékes osztálya által kibocsátott autorizációt. A Banca Nationala mellett működő devizaellenőrző-osztály által kibocsátott engedélyt, amely csupán az autorizációval rendelkező bankoktól való devizavásárlásokra jogosít, nem jogosít fel a valuták kivitelére, csupán abban az esetben, ha az utas a pénzügyminisztérium mellett működő valutabizottság jóváhagyása által kiállított engedélyünket is mellékl.

A fentemlített engedély nélkül bármelyik utas utiköltségeire az alább felsorolt összegek egyikét készpénzben magával viheti, még akkor is, ha ezenkívül kivitelre engedélyezett csekket és hitellevelet is visz magával. Ezek az összegek:

1000 francia, belga, vagy svájci frank, 1000 szerb dinár, csehszlovák korona, olasz lira, drachma, vagy 1000 bulgár leva, 100 dollár, török font, vagy holland forint, vagy

✚ **A ruszinszkói gyáripár helyzete.** Ungvárról jelentik: A ruszinszkói Gyáripárosok Országos Szövetsége most állította össze jelentését a gyáripár helyzetéről. A ruszinszkói gyáripár az előző esztendőkhöz képest nem mutat visszaesést, sőt a múlt év második felében, az erős külföldi kereslet következtében, a faipar jelentősen fellendült. Az ipari élet fellendülésének még mindig súlyos akadálya a magas vasuti tarifa. Egyes faárúknál, amelyek Ruszinszkó ugyszólván legfőbb kiviteli cikkét képezik, a fuvardíj majdnem meghaladja az áruk értékét. Az utak és vasutak hiánya alaposan leszorítja az ipari produktiót. A legfőbb termelési területeket is csak helyi vasutak szelik át, amelyek olyan magas fuvardíjjal dolgoznak, hogy a racionális és élénk fatranszportra gondolni sem lehet. Hatalmas erdőkitérmelesi üzemek, — így például az 1000 munkást foglalkoztató fűrésztelep is kénytelen volt üzemét beszüntetni. A gyáripárosok ennelfogva szívesen látják a vasutak államosítását.

✚ **Csehszlovákia bankjegyforgalma.** Prágából jelentik: A cseh Jegybank kimutatása január végére 417 millió emelkedést mutat, úgyhogy a köztársaság összbankjegyforgalma 7916 millióra emelkedett.

✚ **Rizshántoló két budapesti malomban.** Budapestről jelentik: A budapesti Hungaria-malom és a Király-malom tárgyalásokat folytatnak nagyobb mennyiségű hántatlan rizs importja ügyében. A két malom közös számlára fogja behozni a rizst, amelyet budapesti malmaiban fog hántolni.

✚ **A nagykarolyi malmok üzembeszüntetése.** Az új kenyérröztretszim élelbelépése óta több ízben hírt adtunk arról, hogy egyes városokban a malmok beszüntették üzemüket. Az üzembeszüntetés rendszerint azért történik,

20 font sterling. Ezek az összegek vannak engedélyezve autorizáció nélküli kivitelre. Fenti összegeket különböző valutákból kombinálva is lehet kivinni. Például 500 francia frankot és 500 olasz lírát, vagy 50 dollárt és 10 font sterlinget, vagy 300 csehszlovák koronát, 300 svájci frankot és 400 francia frankot és így tovább.

2. Autorizáció nélkül szabad kivinni az országból német és lengyel márkát, osztrák vagy magyar koronát és bármilyen orosz rubelt. Ezek a valuták, bármilyen formában, azaz effektive csekkekben, vagy hitellevelekben is kivihetők.

3. A lej exportja továbbra is tilos autorizáció nélkül. Az utasok a maguknál lévő lejkészletet ellenben receptsz ellenében letétbe helyezhetik visszatérésükig a vámhivataloknál. Autorizáció nélkül egy-egy utas ezer lejt vihet ki az országból.

4. Továbbra is tilos behozni az országba német és lengyel márkát, osztrák és magyar koronát, orosz rubelt, akár effektive, csekkekben, vagy hitellevelekben.

5. Az idegen utasok, akik egy bizonyos időre jönnek az országba jegyzéket vétethetnek fel a magukkal hozott valutákról és az országnak, bármely határponton való elhagyásakor magukkal vihetik az utlevélben feljegyzett és a vámhivatal által igazolt összegeket.

6. A lejt szabad bármilyen mennyiségben és bármilyen korlátozás nélkül az országba behozni.

mert a malmok buzakészletük kiörlése után maximális áron nem tudnak újabb készleteket beszerezni. A máramarosszigeti malmok után — mint értesülünk — most a nagykarolyi malmok is megszüntették az örlést.

✚ **Az utód államok magyar gazdáinak értekezlete.** Prágából jelentik: Pozsonyi lapjelentések szerint a felvidéki magyar kisgazdapárt megbizta Szent-Iványi József képviselőt, hogy az utódállamok agrárpártjainak magyar képviselőit kongresszusra hívja egybe az agrárkérdések megvitatására.

A mal valutapiac

A mai napon élénk forgalom mellett a következő árfolyamokon történtek kötések: Osztrák korona 362-365, magyar korona 370-375, cseh korona 578-580, francia frank 10:55-10:60, svájci frank 37:70-37:80, dollár 195:00-195:50, angol font 936-939, olasz lira 8:10-8:15.

Valutapiac február 13-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1055:00, Berlin —, London 936:00, Newyork 196:00, Róma 814:00, Zürich 37:85, Bécs 27:50, Prága 579.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740:00, márka 45:50, leva 133, török lira 104, font sterling 928, francia frank 10:70, svájci frank 37:50, olasz lira 825, drachma 335:00, dinár 305:00, dollár 194:50, lengyel márka 37:00, osztrák korona 28:50, magyar korona 27:50, cseh korona 565.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123:47-123:36, Amszterdam 208:87-209:00, Newyork 519:00-518:76, London 2479:50-2479:50, Páris 2773:75-2765:00, Milánó 2147:50-2146:00, Prága 1532:50-1534:00, Budapest 72:00-72:00, Belgrád 850:00-849:00, Bukarest 263:75-265:00, Varsó 100:25-100:25, Bécs 73:15-73:15.

Párisi tőzsde: Bukarest 960:00, Zürich 361:50?

✚ **Ujabb kényszeregyezés.** A kolozsvári hitelezői védegyelet úján kényszeregyezési eljárás megindítását kérte a törvényszéknél Reingewürtz Géza vulkáni kereskedő. Bejelentett passzívája 1.755 ezer lej

A KÖZPONTI BAR
februári szenzációja
GARRET
a trükk-táncok királya!

SUCHARD
KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

Kalapzsák
Lepage-nál Kolozsvár. — Kérjen mintát.

Biztosítsunk az
„ORIENT”
Általános Biztosító R.T.-nál

Lloyd 3346
Előrehaladott
idény miatt
Ritka alkalom!
AU PRINTEMPS
v. Missir áruházban
Cluj, Unió-u. 11.
szenzációs árak

„Express”
Auto garage Atelier mechanic
Calea Victoriei 99. Cluj
Elvállal autó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.

Még csak rövid ideig
Végeladás! a raktáron levő órák és ékszeres Végeladás!
minden elfogadható áron kiadásittatnak.
Hatóságilag engedélyezve! **ŐSZI UTÓDA — WESSELENYI-UTCA 2/a** Hatóságilag engedélyezve!

Mit kíván gyermeke? **Höfer hintőport, cremet, szappant!**

Budapest
dapesten vasár
szezón. A sors
lónál összekert
az FTC-vel, az
lésünk szerint
kerül lejátszás
egymással, hog
azt későbbi idő
mindkét csapat
receni VSC-vel
barátságos mér
óriási értéklő
előzi a VAC—
csapat mindent
összel szenved
mény szerint e
Pribojjal és Je
zsidó csapat se
legjobb csapato
eredményt jóso
csatártehetsége,
Budapestre. Li
sülésünk szerin
szott. Általános
kával rendelke
ujabb csillagnal
kezik meg a cs
játsszani helyett

Arad—Bé
előtt szoros sp
szerződéses érv
vetett. Most, h
tak, megindult
hogy a két váro
fog kifejlődni.
irányulnak, hog
Békéscsabán já
sége és a görö
Aradon. A tá
vannak.

A Bolton
halfját. Az A
vándorlást John
középső fedezet
font lelépési díj
Glasgow Range
centerhalffal fo
esetleg Budapest

A brassói
Február 10-én
klub rendes é
rabbi, diszelnő
széde után a f
hangzott el. M
dott jegyzőkö
ményes munk
bizottság által
egyhangulag r
vezetőség név
Dezső, alelnök
Vilmos, titkár
jegyző Grünbe
singer Salame
Berger Nándor
Henrik, Sugá
Viktor, Horo
délyi Oszkár,
Sole Dávid. A
további eredm
gyűlésen megj
tében dr. Ritt
Ivriával szem
lyozta ki.

CSO
Grünwald Láz
ügyelete melle
husvétii csokol
ségben m
Rei
cutorka és cso

Hirdessz

SPORT

Budapest vasárnapi sportprogramja. Budapest vasárnap megkezdődik a hivatalos bajnoki szezon. A sors szezélye folytán már az első fordulónál összehajóltak a legjobb csapatok, így az MTK az FTC-vel, az UTE a VAC-cal. Budapesti értesülésünk szerint a FTC—MTK-mérkőzés azonban nem kerül lejátszásra, mert a két csapat megegyezett egymással, hogy tréninghiányukra való tekintettel, azt későbbi időpontban fogják lejátszani. Ehelyett mindkét csapat idegen egyetlekkel, az MTK a debreceni VSC-vel, az FTC a bécsi Viennával játszik barátságos mérkőzést. A Vienna mérkőzése előírási érteklődéssel tekintenek. Nagy érteklődés előzi a VAC—UTE-mérkőzést is, mert az újpesti csapat mindent elkövet, hogy revánsot vegyen az ősszel szenvedett 2:0-as vereségért. Általános vélemény szerint ez sikerülni is fog az UTE-nek, mert Pribojjal és Jeszmással kiváló együttest alkot. A zsidó csapat sem marad azonban tétlen és a lehető legjobb csapatot igyekszik kiállítani. Mi eldöntetlen eredményt jósolunk. Az UTE-nek van most egy új csatártehetség, aki Nagyszebenből most került Budapestre. Linbeck-nek hívják és budapesti értesülésünk szerint Nagyszebenben a HTV-ban játszott. Általános vélemény szerint nagyszerű technikával rendelkezik és őt tekintik Budapestben a legjobb csillagnak. Ha Pribojnak vasárnapig nem érzékel meg a cseh szövetségtől a kiadatása, ő fog játszani helyette.

Arad—Békéscsaba. A két város a háboru előtt szoros sportérteklődést tartott fenn, a békeszerződések érvénybe lépése azonban ennek is véget vetett. Most, hogy a viszonyok kissé normalizálódtak, megindultak a tárgyalások és remény van rá, hogy a két város között ismét a régi sportviszony fog kifejlődni. A most megindult tárgyalások arra irányulnak, hogy a katolikus husvéti ünnepeken Békéscsabán játszon a két város válogatott legénysége és a görögkeleti ünnepeken pedig a revánsot Aradon. A tárgyalások előrehaladott stádiumban vannak.

A Bolton Wanderers eladta a centerhalfját. Az Angliában ilyenkor szokásos játékosvándorlást John B. Smith, a Bolton Wanderers középső fedezete nyitja meg. Smithért 3000 angol font lelépési díjat fizet a többszörös skót bajnok, a Glasgow Rangers. A Bolton Wanderers már más centerhalfjal fog mérkőzni Bécsben, Prágában és esetleg Budapestben.

A brassói Ivria S. C. évi közgyűlése. Február 10-én este tartotta meg az Ivria sportklub rendes évi közgyűlését. Dr. Neumann főrabbi, diszelnök nagykonceptiójú megnyitó beszéde után a főtítkár és a pénztáros beszámolója hangzott el. Majd a távozó vezetőségnek mondott jegyzőkönyvi köszönetet, kifejtett eredményes munkásságukért, a közgyűlés. A jelölőbizottság által előterjesztett vezetőségi listát egyhangulag magáévá tette a közgyűlés. Az új vezetőség névsora: Ügyvezető elnök Bernhard Dezső, alelnök Weisz Miklós, főtítkár Weisz Vilmos, títkár Gál Pál, pénztáros Einzig Rezső, jegyző Grünberg Arthur, kluborvos dr. Schlesinger Salamon, ellenőrök: Kain Dávid és Berger Nándor. A választmány tagjai: Stammer Henrik, Sugár László, dr. Feiler Béla, Adler Viktor, Horovitz Hermann, Fóti Károly, Erdélyi Oszkár, Goldfinger Jenő, Fährndrich Béla, Sole Dávid. Az új vezetőségi lista garanciája a további eredményes sportműködésnek. A közgyűlésen megjelent a Brasovia S. C. képviselőiben dr. Ritter Salamon, aki klubjának az Ivriával szemben való szimpátiáját hangsúlyozta ki.

ארמ. כשר
csokoládé
של פסה

Günwa'd Lázár szatmári orthodox főrabbi új felügyelete mellett és az ő hechsche-jével ellátva, auszvéri csokoládé gyárását, a legkiválóbb minőségben megkezdettük. — Megrendelhető

Reiter Béla és Fia
centorika és csokoládé gyárában — Satu-Maro

Mirnessen az Uj Keletben!

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Szombat d. u. fél 4-kor: A cigány (Ifjusági előadás, mérsékelt helyárrakkal, Szenigdy István föllépésével. Előadó Rác József, sorozat 64)

Szombat este fél 8-kor: A tükörfolyosó (2-odszor, napi bérlet 72 szám B. rendes helyárrakkal, sorozatszám 65)

Szombat este fél 11-kor: Fügefalevél (Operetteújdonosság 6-odszor, bérletszűnetben, premiére-helyárrakkal, sorozat 66)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Alsdár nem számár (Gyermekelőadás, olcsó helyárrakkal, sorozat 67)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Kis Gróf (Mérsékelt helyárrakkal, Sorozat 68)

Vasárnap este 8-kor: Az ember tragédiája (118-a szor Táray Ferenc föllépésével, bérletszűnetben, premiére-helyárrakkal, sorozat 69)

Hétfő: Az ember tragédiája (114-edszer, premier-helyárrakkal. Táray Ferenc föllépésével, bérletszűnetben, sorozat 70)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szombat, febr. 14. A legtekintesebb francia film. *Violettera.* Hatalmas monumentális dráma, rendkívüli pathológiai pszichológiával 9 felvonásban. Filma alkalmazta a híres francia rendező Henry Roussell. Főszerepben a szép francia művész Ragu-i Meller.

Uránia-mozgó. Szombat, február 14. Szenzációs premier. *Marcco a vadállatok közt.* Megható szenzációs bűnügyi dráma, 6 felvonásban. Főszerepben a hercules erejű ember: Marcco.

Apollo-mozgó. Szombat, február 14. Premier. *A halál jegyese.* Szenzációs bűnügyi kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben az aulizmu ember Marcco.

Fett hering
fél és egész toadás, kapható

Léb Fivéreknel
Telefon 471 Cluj. Telefon 471

Talcum (Federweiss) és Puderaltalum legprimább stájer ára minden mennyiségben.
Csontolaj árgoszékben, csinosan csomagolva.
Vasolinolaj hordóban és kisebb tételben is állandóan legolcsóbb napiban kapható.

Telefon: 1-35 és 4-07
Aradi
Olajipar
R.-T.-nál — Arad.
Telegramm: Olajipar.

Figyelem! Iparosok, malomtulajdonosok, autógarazsok, petroleum-termékkereskedők stb. Engros elárusítás bel- és külföldre:

Könnyű és nehéz benzín, petroleum, gázolaj (motorin), kátrányolaj, ásványolaj, tartánykocsikban és hordókban

Kivánatra ajánlattal szolgál:

„Solar-Románá“ Soc. Anon. de Foraj si Industrie de Petrol — Ploesti

Telefon 59-2. Strada Anast. Panu 6. Táviratcim: „SALAROM“

DEUTSCH és BRAUN

Telefon interurbán 273 Targul-Mures, textiláru nagykereskedés Telefon interurbán 273

szövőfonalállandóanraktáron

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkészgyártmányok, gáz- és forrosdveik, csavarárak (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

I. NACHT Societate In nume colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7, CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Fiókók: Arad, Brasov, Galati, Oradea-Maro, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcim: METALNAOHT.

No 51—925.

Hirdetmény pászka-ügyben!

A közlegő pászka-ügyben csak a megrendelt pászka-mennyiség lesz készre. Felhívjuk tehát a közönséget, hogy különben i tiz lej előleg lefizetése mellett rendelje meg pászka-ügyét a hitközség Titkári Hivatalában, Str. Duba'arilor (Timár u. 1. sz. a.) legkésőbb február hó végéig.

Szegényektől előleg lefizetése nélkül is elfogadnak előjegyzéseket. Aki szükségletük bejelentését elmulasztja, azoknak pászkaellátása tekintetében a hitközség semifele felelősséget nem vállalhat. Cluj, 1925 február 12-én.

A pászkaüzletesség

ZIMMER és TART
BUCURESTI
FESTÉKOSZTÁLYUNK KÜLÖNLEGESÉGEI:

**AUTÓ - ÉS KOCJILAKK-
CSÍSZOLÓ-ÉS DISZITÖLAKK**

MINDENFÉLE LAKKFESTÉK A FA-ÉS VASIPAR RÉSZÉRE

ALKOHOL FESTÉKEK MINDEN SZÍNEN VALANENNYI IPAR RÉSZÉRE

ZIMMER EMAIL ZOMÁNC MINDEN SZÍNEN ÉS DOBOZ NAGYSÁGBAN

PADLÓLAKK MINDEN SZÍNEN

HASZNÁLATRAKÉSZ OLAJ FESTÉK MINDEN SZÍNEN ÉS CSOMAGOLÁSBAN

MINDEN JOBB ÜZLETBEN KAPHATÓK

bruár 14
A kolosvári
ségi eljárás
Reingewürtz
passzívaja

BAR

RD

LAN

ák

Kérjen mintát.

T

R.-T.-nál

!

adás!

engedélyezve!

pant!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Kézimunkák és perzsaszőnyeg eladó Kleinnál, Malom-utca 7., emelet.

Motorokat, benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől főtűfelé, töltöt: állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Str. Juliu Maniu 7.

Motorok Szivógáz 20—60 HP. B n-zin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Dízel 40, 50 HP. Gőzgépek félistabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Transmissiót Martinacéltól, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Pecicán (Pécşa) Aradmegye, 80 év óta fennálló baromfi és tojás-exporthely, modern berendezéssel, esetleg 2 szoba konyhából élő lakkással bérbe adó. Vasuti állomás, villanyvilágítás. Érdeklődni Löbl hírlap-iroda, Arad. Str. Romanului. 8559

Eladó gépek. 8 drb revolver falcseréprés, új 3 drb. Duda- és falcseréprés, kézi és erőhajtásra. 3. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10.000 drb. 1. számú téglaprés, hozzá csarépaautomata és 10.000 drb szarító keret. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Héber-német nyelvórákat — csoporttanítást is — vállal, társalgási módszerrel oktató, perfekt nyelvtanító. Ciu a kiadóban. 8572

Keresünk azonnalra jó családból valót 2 tanuló, kinek legalább 3—4 középiskolai képzettsége van Nussbaum Testvérek fiókja Ciu, Calea Regele Ferdinand 40. 8566

Pénzbeszedő ügynököt keres Nádor faterlep, Uj-n. 49. 8575

Hölgyek figyelmébe!

Előadnánk modern hajmunkák, tambourir, kizárólag elrendű anyag s készítmény, L'Oreal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vészekre is eszközök. Vágtott hajat kicsinyben és nagyban veszek. — **Sassa Gyula Ciu** Str. Memorandului 10

Német nevelőnőt, lehetőleg izr., 3 nagy leánya mellé keresek. Fuchs Testvérek, Oradea-Mare. 8577

Varró-hímző gépmat kiadnám biztos helyre. Gim a kiadóba leadandó. 8573

Kiadó a Burgya-féle mulató (Dóán-uton). Értekezni ugyanott lehet.

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u.) 3. Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladók! Ezüstöt (törmeleket is) a legmagasabb napiáron vessz. Ugyanotti tanulóanyagok felvételnek.

Telefon 12-29. „Rador” No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővel, vadszón, fehérnemű, harisnya, flanel, bélszárak és paplan nagyraktár.

השרותי הטהורים

a legpontosabban szállít postán

Lebovics Béla szalámigyára

Ciu, Malom-utca 8. Viszonteladók nagy ár kedvezmény. Árjegyzék és chechscher kívánatr ingyen. 2 Rador No 2422

Használjuk kizárólag

Lloyd 3363

PLANTOL

legjobb növényzsírt, mert ez físzia, egészséges és kiadós!

השרותי הטהורים

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: NIENZ VILMOS Ciu, Str. Juliu Maniu 8. Telefon 1-18.

Eiválaink mindennemű vas- és fémöntést. Speciális gyártmányaink: balanc, tizedés, hid- és vagon

mérlegek, mérlegsúlyok

Mérlegek javítása és hitlesítése. Ajánlatot készítséggel szol. Archimédes Mérleggyár, Hefgyár. Strada General Poetas 19—21.

Megérkezett a stettini

hering!

1924-es fogású, egésze új áru, egész tonna 500/600, féltonna 300 darabos, a mennyiséget garantáljuk. Ugyiszintén gyönyörű paternoi és palesztinal (sötét narancs és sárcusa) citrom. KATZ & BERNAT céghez Ciu. Tel. 397. Mig a készlet tart, a legolcsóbb áron kapható

Pályázat.

A resitai izr. hitközségnél a metesői állás azonnal betöltendő.

Pályázók állampolgárságukat, életkorukat, képesítésüket, családi állapotukat, eddigi működésüket igazoló okmányokkal felzerelt ajánlatukat, a fizetési igény megjelölésével küldjék meg. Lebovics Mór hitközségi elnök címére. Az utkölséget csak a meghívottnak térítjük meg.

Allandóan

drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvosztályánál még a

régi árakon

kaphatók az alábbi zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a meggyőződés kiegészedek	45
Dr. Bai: Zengő Hárfá	25
Gorelik: Clon és a gólsz.	18
Gorion: József és testvérei	25
Grotto: Zsidó reneszánsz	25
Kabbalisták és csodátevők	30
Kacér: Gólem	15
Nordau: Mesék	22
Scholem Alejchem: Legegett nemese	35
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Tamar	80
Uj próféciák könyve	75
A utok	15
Gús Ohalay látomásai	30
M. A. Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó I.: Szent Eliz.	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejen feletti vételnél 10% engedmény.

Les Successeurs

D'ALBERT GODDE, BEDIN & Co.

Paris, Lyon, Tapare, Mulhouse

Nyári ujdonságok

gazdag választéka érkezett.

Versenyi kizáró árak!

Kapható csak

Versenyi kizáró árak!

a bukaresti fióknál,

70. Strada Carol — 2. Strada Căldărari.

Kizárólag engros elárusítás

Vegyen csak

Kizárólag engros elárusítás

A. G. B. szöveteket

Szerkesztőség kiadványai és nyom

Ciu-Kolozsvár, St. B. L. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztés és kiadóhivatal — Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizáró. szerkesztőséghez zendők. Kéziratokat adunk vissza.

1925 február 16

H kivándorl

Szép dolog az hasznos. Az állam legkönnyebben megteséget helyesen a Duca külügyminiszter azt fejezte ki, hogy mek minél számos mániából — s ráad ezt a folyamatot — megnyilatkozásokról tériumát korántsem azért, mert a kibes hogy a kormány a külföld felé sem latkoztatás, ahol sz zódve, hogy Román tálja a békeszerződ

Amikor Diuvar bizottja a legutóbb ahol a kisebbségi volt szó — azt az javaslat ellen, hog lességeket kell ko érielmezte ezeket a nak a kisebbségekn — akiknek az álla kat a többségi álla teszi kötelességükké

Már most igaz öszintesége valódi: a Duca külügymin lehet, mint magánem mint politikus. Aki ját a kisebbségi üzletes ügynökök — az tulajdonképe üz, ez pedig még a val sem egyeztethe legalább is látszat kodifikálják a kül dések, népszövetség

Százsor és száz hogy éppen a több azt, hogy — ha helyezett kisebbség éppen a faji külön ket — az egyetem don fejthessék ki en példa bizonyítja ez akik — állítólag oly kevés történe Róma sohasem ért arra a ragyogó zen — ha császárai, k sőt a szerető megér tek volna a legyőzöt nek művészetét, ki falai közé hozatták ságát pompájukkal, tulajdonságaikkal e hogy a liberális szupremációját kivá biztosítani. Hát ez nép érdeke, mely tudott férni az itt fog férni ezentul is

Duca miniszter ségek tömeges kivá keringését lassítaná lentételeknek látszó jó politika, helyes virágzást, fakasztó dirációk fakadnak szerü, ez és átlátszó hajlandók észrevert Prokruztes-ágyba helyezni.

Jó szerencse, h